

PEST, 1858.

8. szám. I. Félév.

FEBRUÁR 25.

SÁNDOR,

Isten irgalmából s az apostoli szent szék kegyelméből

Csanádi püspök,

hittudor, a pesti királyi egyetem hittani karának bekebelezett tagja.

Dicsértessék az ur Jézus Krisztus!

Krisztusban kedves fiainknak, Csanád-egyházmegye híveinek
üdv s apostoli áldás az urban!

(Vége.)

Sha ki most kérdi: mikép fogjon a régi emberbéli kivetkőzéshez s az új felöltéshez? — A felelet: mindenek előtt a büntől tisztuljon meg. Mert a bün a régi ember, kiből ki kell vetköznie. Ezt tüzte ki magának Krisztus urunk is első s fő feladatul, hogy a régi Adámot megtisztítaná. Azért első tanítói szava volt: „Tartsatok bünbánatot, mert az egek országa hozzátok közeledék.“ Azért rendelé meg egyházában az újjászületés szentségét, a szent keresztséget, mint az Istengyermekségbe újra való fölvételnek alapfeltételét; s tanítványainak meghagyá, hogy neesak tanítanak minden nemzetet, hanem egyszersmind kereszteljék is meg; azaz: hogy töröljék el Adám bünét, s tisztítsák meg az embereket a büntől. Azért rendelé a bünbánat szentségét is, hogy a visszaeső ismét fölkelhessen, s büneitől kitisztulás által üdvösségén tovább munkálkodhassék.

Ha ekként a régi Adámból kivetközve helyet ké-

szítettünk az új Ádámnak, akkor ez önként fog szívünkbe bevonulni. Az emberi szív ugyanis nem türi ürességét; kell, hogy valamihez vonzódjék, hogy valamit szeressen, hogy valamiben éljen; — és ha a régi kovásztól tökéletesen szive legtitkosb rejtélyeig megtisztult, — az új ember önmagától előterem benne, igen, Jézus önmagát mintegy ránk erőszakolja ama titokteljes ellenállhatlansággal, mely minden szeretetnek, de különösen ama szeretetnek tulajdona, melylyel Jézus viseltetik az emberek iránt. — A büntől való megtisztulásnál tehát a legnagyobb fontosságu, hogy a régi embertől tökéletesen s minden fentartás nélkül minden időre mindhalalig megváljunk, ha komolyan akarjuk, hogy az új ember éljen továbbra is, s Jézus bennünk mint lelkiünknek lelke megalakuljon.

Azonban habár Jézus, isteni Megváltónk, igéreténél fogva: „Ha ki engem szeret, szavamát megtartja, Atyám szeretendi őt, hozzá fogunk jönni, hajlékot veendünk nála“¹⁾ kész a bünből kitisztult üres szívbe bevonulni; — mégis kell, hogy az ember a maga részéről is szintén eléje jöj s őt kellően fogadja; mert minden egyesülés csak viszonzeretet által létesülhet. — Így tehát a viszonzeretet tanítására jö a sor. Mikép tanusíthatjuk tehát Jézus iránti viszonzeretetünket? Épen ugy, mint más emberek iránt. És mit mivel a szeretet az iránt, kihez vonzódik? Nemde, szüntelen utána van minden gondolata, minden ohajtása, kikémlél benne mindent, min-

¹⁾ János 14, 23.

dent, mi szeretetre méltó s képes a viszonzeretetet nevelni, öregbiteni; szóval a szeretetet mindazt igyekszik tökéletesen megismerni, a mi szeretetre méltó van benne, hogy a maga részéről is a szeretetet teljesen viszonzhassa, minden alkalmat fölkeres s fölhasznál, hogy bizalmasan társaloghasson, s minden titkát, fájaldalmát s örömét megoszthassa. — Sőt a szeretet tovább is megy. Nem éri avval be, hogy csak szerettessek; ő hiszi is, hogy szerettetik, s éppen e hitéből táplálja viszonzeretetét, úgy hogy nem is tudja megkülönböztetni, ha valljon inkább hiszi-e azt, hogy szeretetik, vagy pedig inkább szeret, mert tudja, hogy szeretetik. Így hatják át kölesönösen egymást, s olvadnak egymásba a hit s szeretet. A szeretet hiszi, hogy szeretetik, s a hit szüli a viszonzeretetet.

Mindennek főkérdésünkre alkalmazása önként foly. **Jézus** az, kit szeretni kell; **Ő** maga a szeretetreméltóság legbensőbb, isteni lényegében. — A kereszt, melyen a szeretet halálát szenvedte értünk, bizonyosság erre. **Ő** igen, Szerelmesim! a keresztama nagy könyv, melyből Jézus Krisztus hozzánk való szeretetének tularadozó bőségét jobban megtanulhatjuk, mint a világnak minden könyveiből! — Olvassatok tehát e könyvben, s eszméljetez felőle: keressétek s találjátok föl abban Jézusnak mindazon szeretetre méltóságát, melynek kifejezésére az emberi nyelvnek szava, az emberi szívnek nincs fölfogása! Ne mondjátok: A szerzetesek s apácák dolga az, kiknek hivatásuk a menynevei dolgok fölötti elmélkedéssel foglalkozni, ti rá nem értek napj gondjaitok miatt: — mert tinmagatok is tehetitek ezt, s pedig naponta igen könnyen és különös fáradság nélkül, ha a vértéküli keresztáldozaton, a s z e n t m i s é n k e l l ő m a g á b a s z á l t s á g - s á j t a t o s s á g g a l megjelentek. A sz misét hallgatni pedig általános kötelessége minden keresztény katolikusknak; s ha talán valaki éppen akadályozva volna testileg jelen lehetni, a lelket bizonyára mi sem gátolja, hogy Isten házába helyeztesse magát át, s ott esendes elmélkedésben szellemileg egyesüljön a szeretet áldozatával.

S így most már a kérdés: mikép lehet a keresztény Krisztus mása? — odafejlük: „ha Krisztus áldozathaláláról naponta elmélkedni, vagyis igyekezni fog naponkint szent misét hallgatni:“ akkor egyszersmind teljes bizalommal remélhetendí, hogy a régi ember többé nem fog benne föléledni, mert mint sz. Ágoston állítja: „azon napon, melyen az ember a sz. misét áhitatosan meghallgatja, halálos bünbe nem fog esni. Ime! látjátok, hogy nem oly nehéz Krisztust magunkra öltetni és benne élni, vagyis őt bennünk élni engedni, hogy magát bennünk gondolatban, szóban s tettben megalakítsa. Kitartó előszeretet a szentmise-áldozat iránt képes mindezt eszközteni. Igen, Szeretteim az Urban! a mint ki a szent misét hallgatja, úgy él.

De a szeretet még tovább megy. — Nem elégli azt, hogy viszonzerettetését hiszi, — ő tapasztalni is akarja; odaadatkozni vágyakodik és viszont esérébe bírni azt, kinek magát odaadja. Kétségkívül észre veszitek, hová céloz ez, midőn a szent miséről van szó. A szent áldozás, igen, ez a gyupont, hol a hit és szeretet Krisztus iránt egybeolvadnak; itt alakul meg a régi emberben az új ember az oltári szentség mély-

séges titkában; itt eserélkezik föl a régi ember az újjal, itt istenül föl az ember Krisztus által, ki testi táplálékaink színe alatt lelkünk eledelül nyújtja magát. Minő a táplálék, olyan az élet! — Az első keresztényeknek szokásuk volt a szent mise hallgatásakor mindannyiszor egyszersmind az oltári szentséget is magukhoz venni, s éppen ezért készek is voltak hitőket vérökkel pecsételni. Ha ez napjainkban meg is változott, — úgy a lelki áldozás, azaz: a valóságos áldozás utáni benső sovárgás mindig hatalmában áll a hívő léleknek. Igen, az „U r a n g y a l á n a k“ naponta háromszori figyelmeztetése arra, hogy az **„Ige testté lön s bennünk lakozék.“** ha a szavakat élő hittel mindannyiszor fontolgatjuk, önként fogja bennünk ama szent ohajtást föllendíteni, hogy mi bennünk is a szent áldozás által testté legyünk.

S most már kérdésünkre két szóval felelhetünk: „bűnbánat s szent mise,“ vagy gyónás s szent áldozás, ez mintegy azon két kéz, melylyel a régi Adámból kivérközhetünk s Krisztust, az újat magunkra ölthetjük, s ez egyszersmind mérfokul is szolgál, melylyel kiki kereszténységét megmérheti. Mindenki ugyanis oly jó keresztény, mint a minők gyónásai s áldozásai; s megfordítva: senki jobb keresztény nem lehet, mint a milyenek gyónásai s áldozásai. Azért is kétségkívül igaz, hogy, a ki nem járul többször e két szentséghez, a keresztény nevet viselheti ugyan, de az igaz keresztények sorába jogosan nem számíthatja magát; a mint is az egyház azt, ki e szentségeket évenkint legálább egyszer nem veszi magához, közösségétől elszakadt hithagyóként tekintí, s holta után megtagadja tőle az egyházi temetést.

Igy immár mindannyi kérdés meg lenne oldva. A hivatás meg van határozva, a czél kimutatva, az ösvény kijelölve, az eszközök kézbeadva; — csak az Istenben bizakodó sikraszállás, az elszánt viaskodás van hátra s a győzelem biztos, ha csak mindvégig állhatatosak maradandunk. — Előre tehát Szerelmesim az Urban! legyen a ti jelszavatok is. Előre a mennynek országáért! Bizonyára ez inkább megérdemli fáradozásunkat, mint a föld. „Oly érzelmeik legyetek tehát, mint Jézus Krisztus is volt.“¹⁾ — Nem elég keresztényeknek neveztetnünk, hanem kell, hogy valóban azok legyünk is, — ez a hivatás, ez a föladat! — Krisztust kell fölöltenünk — ez a czél; — Hit s szeretet — ez az ösvény, melyen e czélunkhoz törekedjünk; gyónás s áldozás — az eszközök, melyek által egy részről a külső akadályokat elmozdítjuk, más részről pedig bensőleg megerősödünk s igazán előre haladunk! — Jobb kereszténység tehát bennünk és köröttünk, — ez által pedig egy jobb jövő saját kezeinkben van.

Mindez ugyan mindnyájunknak szól, kiválóan azonban mégis azoknak, kiknek kezeibe Isten a jövő nemzedéket adá. Keresztény szülők! titeket illet a szó, nem új szó, mert csak ismétlem azt, mit első főpásztori szózatomban intéztem hozzátok. „Ha azt kívánjuk, hogy a világ sora jobbra forduljon, ezt az új nemzedéktől, gyermekeinktől várhatjuk. Ők a jövőndő.“ Az egyház és iskola egymagán meg nem győzik a nagy

¹⁾ Philipp. 2, 5.

feladatot, hacsak ti is a házi oltárokat újból föl nem állítjátok, s a házi kereszténységet újra vissza nem viszitek a családba. Akkor visszatérend házaitekba, de a hazára is az ég áldása; mert beteljesülend az Úr szava: „Ha ki engem szeret, szavamát meg fogja tartani, s atyám szeretendi őt, és hozzá jövevendünk s szállást veendünk nála.“¹⁾

S ez számatokra lelkem mélyéből fakadó ujévi kívánatom: „hogy az Úr hozzátok s belétek jöjjön, s nálatok és bennetek maradandó hajlékot vegyen, s majdan fölsegítsen amaz örök hajlékokba, „hol ő ül az atya Istennek jobbjára felől, a honnan leszen ismét eljövendő megítélni az eleveneket s holtakat.“ Ő szeretett Híveim! nagy, kimondhatlan boldogságu örök újévnapeleand az mindazokra, — kik e földi vándorlásuknak rövid ideje alatt föladatul tüzték ki maguknak, hogy a valódi keresztény nevezetet évről évre mindinkább kiérdemeljék, a kereszténységet önmagukon megélik; mert csak ezeknek fog megadatni, hogy a mit így e síralomvölgyében megkezdettek, az egekben Istennél mind örökké élvezzék. Hisz a mennyország nem egyéb, mint katechizmusunk valóságának egykori színéről színre való látása, szemlélése.

Ez mindennapi imádságom Istenhez értetek, hogy egykor velem s minden igaz keresztény hívőkkel együtt színről színre szemlélhessük hitünket. — És ez könyörgésem magamért s éretetek az ember Fia szüz Anyjához, másod törzsanyánkhöz, ki minket a kereszt alatt isteni fiától gyermekeiül kapott és fogadott, hogy pártfogásáts oltalmát engedje e síralom völgyében élveznünk, s ama nagy napon, midőn szent fia angyalaitól környezve mennyi dicsőségében jövend az ítéletre, közbenjárását tőlünk meg ne tagadja, hogy főpásztori gondjaimra bizott gyermekeink egyike se veszzen, hanem inkább mindnyájan az örök élet újévébe fölvetessenek, hol a hármasegységű Isten minden mindenben s mindennek mindene leend mind örökön örökké.

Végre, Krisztusban Kedvesim! imádságaitokra ajánlom magamat. Főpásztorotoknak joga van erre, valamint neki is kötelessége értetek imádkozni. S ő mennyire van szükségem imádságaitokra, nehogy midőn másoknak hirdetem az ígét, enüdvömet veszítsem. Én, kinek oly számos juhaimért saját lelkemmel kell számolnom, kik bár nyájam keresztési anyakönyveiben föl vannak jegyezve, de úgy élnek, mintha Krisztus aklához nem tartoznának. — Imádkozzatok e szerencsétlenekért ti is, hogy megtérjenek, ápoltságban meggyógyíttassanak mennyi jó pásztorok szívverésében, ki kész volt juhaimért saját életét oda adni. Igen, imádkozzunk mindnyájan mindegyikünkért, s mindegyikünk mindnyájunkért. Ez tesz „a szentek egyességében“ mint egy atya s anya gyermekei, mint egy test tagjai; — ez tesz „katholikus módon“ imádkozni. Imádkozzunk az egy, egyedül üdvözítő, szent, katolika s apostoli Egyházban: imádkozzunk Veled; imádkozzunk Által. Mert valamint senki Istenhez nem juthat csak Krisztus által: ugy a romai-katholikus keresztény üdvösen nem imádkozhatik, hanem csak Krisztus Egyházában, azaz: mint annak élő tagja;

¹⁾ János 14, 23.

Krisztus Egyházával, azaz: Krisztus Egyházának szava-s szándékával s annak községében mintegy az ő szájával s szívével; s végre Krisztus Egyháza által, azaz: Krisztus által való eljegyeztetésének erejében, ki „Atyja jobbján ül s nem szünik meg értünk könnyörögni.“

Ha az újévet ily imádsággal fogjátok megkezdeni s ebben állhatatosan megmaradni, míg ütni fog egykor orátok: — akkor az újévi földi áldást és örök üdvét hozand számatokra; mert igaz a Fiu, ki mennyei Atyja nevében megígérte: „Bár miért kérenditek Atyámat Nevében, megfogom tenni; hogy az Atya a Fiuban megdicsőíttessék.“ Ime! minden áldás s minden üdv az újévi imáitoktól függ. Azért — örökjétek és imádkozzatok.

Kelt Temesvárott, püspöki lakunkban, advent első vasárnapján (sz. András hó 29.) a megváltás 1857. püspökségünk 6. évében.

Sándor, m. k.
csanádi püspök.

Magyarországi szent Erzsébet jótékony-sága. *)

Isten szeretete nem lehet önmagában elzárt, elszigetelt, terméketlen: Istentől az szükségkép kiárad a teremtményekre is. Hasonlólag a fellobogó lánghoz közvetlenül Feléje repül, s visszazárván Ő érte, s Ő benne átkarolja az egész világot. A legfőbb jót akarja: ez az ő tárgya. Eme legfőbb jó azonban magát a teremtményekben is kinyilatkoztatja. Azért az Istent igazán szerető őt teremtményeiben is szereti, s pedig azon mértékben, a melyben ők természeti képességeiknél fogva hirdetik és kifejezik az Isten szépségét, jóságát, igazságát és más tökéletességeit. Az ember a szeretet által Istennel egyesül; és Isten szereti mindazt, a mit alkotta: tehát szerelve Istent, szeretjük és szeretnünk kell teremtményeit is, kiváltképen pedig az embert, Istennek eme képét és hasonlatosságát, kit maga a Teremtő oly sokra becsült, hogy megváltásáért nem tartaná méltósága alattinak, az égből leszállni, emberré lenni, s fölfeszíttetni. S valóban Erzsébetünknek, ki Istent oly világosan szeretete mindenek fölött, hogy a hön szeretett férjben való pillanatnyi gyönyörködést is a helyen, hol csak Istenre kellett volna gondolnia, azonnal keservesen megsiratná, egész élete csak bizonyítvány emez állításunk igazságának kétségtelen fénybe helyezésére. Ő már gyermekkorában kezdte gyűjtögetni a túlbővelkedő szeretet azon érdemeit, melyek a szentek dicsőségét és boldogságát, az itt alatt viaskodó egyháznak pedig az ő, a hívek lelki javára szolgáló kegyelmi kinestarat képezik. Későbbi korában e téren tevékenységi buzgósága az önfelaldozás azon magasságaig emelkedett, melyen néhány kiváltásos szent lelkeknek sikerülhetett ugyan őt megközelíteni, de fölül is mulni, szinte lehetetlennek látszik.

A kornak, melyben Erzsébet élt, megkülönböztető

*) Szemelvény ily című, köztet zéssel fogadott munkából: „Magyarországi szent Erzsébet élete.“ Irta Danielik János. Szerek. Kiadja a Szent-István-Társulat.

jelleme volt ugyan, hogy nagylelkűnek mutatkozott a szegények és ügyefogyottak irányában: mi kiváltkép a fejedelmek és uralkodók dicsőséges előjoga volt. Erzsébetben azonban a nagylelkűség legkevesebbé volt eredménye magasabb születésének, vagy pedig azon tisztán érzelmi vágyának, hogy jótékonyágunk híre által az emberek dicséretét kiérdemeljék; ez nála ellenkezőleg a magával hozott természeti hajlamon kívül, melynél fogva soha sem találkozhatott szegénnyel, a nélkül, hogy bensejében a könyör érzete meg nem mozgult volna. egészen a tiszta szeretet, és úgy szólván, isteni sugallat kifolyása volt. Férje részéről teljes szabadsággal bírván mindazokban, mik az Isten dicsőségét és felebarátjai javát tárgyalták, akadály nélkül engedheté magát által szíve angyali vonzalmának, hogy Krisztus szenvedő tagjait vigasztalja. A szegények voltak tehát azok, kikre áldozta mindazon fölösleget, melyet a legszigorubb takarékoság mellett állása és nemi szükségain túl magától megvonhatott, valamint ama jelentékeny jövedelmeket, melyek e végre férje jóságából állottak rendelkezésére. E tekintetbeni áldozati készsége, oly minden habozást kizáró és szinte elragadó gyorsaságu vala, miszerint, miután mindent elosztogatott, még öltözkéitől is megfosztaná magát; hogy, nem lévén már mit adnia, e, vagy ama szegényen mégis segíthessen.

Mindamellet nem egyedül ajándékokkal, sem nem egyedül pénzosztogatással, mi azokra nézve, a kik bővelkednek, úgy sem valami különös nehézségű dolog, vélt ő eleget tehetni azon kötelemeknek, melyeket neki a szeretet a szegények irányában sugalt: a személyes buzgóságot és közvetlen kitartó s gyöngédeden békétűrő gondoskodást tartotta ő a legfőbb kötelemnek, mely az alamizsnát Isten és emberek előtt kiváltképen érdemessé teszi. S e személyes áldozatot ő mindannyiszor örömmel és bizonyos nemével ama szent alázatosságnak végzé, mely számára a „k e d v e s“ (liebe) melléknevet a nép szájában csak úgy, mint minden iratokban megörökítette. Midőn a betegek és szegények hozzá alamizsnáért folyamodtak, ő nem érte be vele, őket megajándékozni; hanem körülményeik- és lakásukról is tudakozódék: miszerint tudhassa, hogy személyesen hol keresse őket. És valóban sem a távolság, sem az utnak nehézségei nem tarthatták vissza ilyenkor a fejedelmi nőt; ki igen jól tudta, hogy a szeretet és könyör érzetének fölébresztése- és szilárdítására mi sem alkalmasabb a nyomorrali személyes megismerkedésnél, s a vele járó nélkülözések és szenvedések, úgy szólván, meglábolásánál. Ő tehát leereszkedett a

város legtávolabb fekvő s büzhödt lég és tisztátalanság folytán legundorított kunyhóiba s börtöneibe, hova azon egyszerűséggel és szívéllyel tért be, mely már magában is a legboldogított vigasztalás vala; s elosztogatván szomorú lakói közt a mutatkozó szükség szerint magával hozott dolgokat, miután velök barátságosan társalgott, őket édesded szavakkal biztatta, s további pártfogásáról biztosította, tova indult, hogy szeretet-utját másoknál folytassa. Ha a családot adósságokkal terhelt fizetési tehetetlenségben találta, a tartozások lerovását magára vállalta. A foglyokért, mikor ez csak megengedett, váltságdíjt fizetett. A betegágyban fekvő szegény asszonyokat fölkereste, mellé helyezkedett moeskos nyoszolyájoknak, a világra jött kisdédet egy anya szeretetével karjaira vevé, maga által készített pólyákkal betakargatá, s igen gyakran keresztségre vivé, miszerint e lelki anyaságban annál

több indokot találjon az ő további szeretetökre s ápolásukra. Ha szegényei közül valamelyik meghalt, soha sem mulasztotta el, őt halottágyán meglátogatni, holttesténél virasztani, ezt saját kezeivel gyakran öngyermüknek darabjaival betakarni, s azután temetés alkalmával az örök nyugvóhelyre kikísérni. Így látatott ő, a tartomány fejedelmi asszonya, a szegényekkel egész alázatossággal lépdelni a koporsó után, mely alattvalói legutolsóbbikának tetemeit rejté. Jötevői látogatásaiból megtérve, felmaradt idejét nem a gazdagoknak és előkelőknek megszokott élvei közt tölté, hanem a szent-írás erőlelkű hölgyéhez hasonlólag, fárasztó de hasznos munkában. Ő udvari hölgyeivel maga fonta a gyapjút, melynek szálaiból aztán ruhákat készített szegényei s azon kol-

duló szerzetesek számára, kik az ő idejében jöttek Némethonba megtelepedni. A részvétet fölébreszteni ohajtólag, asztalára többször csak sóltalan, és csupán vízben, minden egyéb járadék nélkül főtt főzeléket tétetett föl; miszerint ő és övéi saját tapasztalásukból ismerjék az élelmet, melylyel a szegények táplálkoznak, s könyörre gyuladjanak irányukban. Ha tudomására jött, miszerint a szegényebb lakosságon valamely erőszak, vagy igazságtalanság követtetett el, félretéve minden tekintet, azonnal férjéhez sietett, az elégtelt szorgalmazandó: oly vonás, mely Nagy-Lajosunk leányát, Hedwiget, Lengyelország királynéját juttatja eszünkbe, mint a kitől maradtak számunkra föl a legkegyelesebb szavak, melyek valaha az ily elégtetek alkalmával egy fejedelmi hölgy ajkairól hangzottak: „Visszaadtátok, ugymond, nekik marháikat; de ki az, a ki megtéríti könyeiket.“

Erzsébet ápoltságai számára nem csak pénzt és ruhát szeretett vinni, hanem eleségneműeket is, még pedig saját kötényében. Egy alkalommal, midőn így kenyérral, hussal, tojásokkal stb. megterhelten lefelé sétálna a várból a mellék és sziklába vágott ösvényen, egyszerre Lajossal, ki épen a vadászból tért meg, találkozik. Ez látván, mint görnyed a teher alatt, tudni akarta, mit visz, és akarata ellenére felnyitá kötényét, melyet ő kebeléhez szoritva tartott. S ime, ott eleségszerek helyett a legszebb fehér és piros rózsákat találta: annál nagyobb csodálkozására, mivel a virágok ideje már rég elmúlt volt. Lajos a látványon elbámulva, vigasztalni s czirogatni kezdé az erőszakos felnyitás miatt megszorodott nejét, midőn szemeit fölvetvén, kereszt-alaku fényábrát pillanta meg, mely feje fölött lebegett. Egyet a rózsák közül örök emlékül magához vett: a helyen pedig, a hol ez történt, egy fa oldalánál keresztel ékesített kőoszlopot emeltetett; miszerint e csudálatos esemény emlékét megszentelje, s a jövőkor számára megörökítse.

Szüz sz. Cziczél vértanu.

— Legenda. —

Szép cziprusfa-lomb alatt
Oltár, orgona;
Szép madárdal, — dalkirály
Kit dalól oda?

Szüz menyasszony az, a ki
E szent helyre ér,
Szép fehérben van, miként
Lelke is fehér.

S bár fején a diessugár
Szent körvonala,
Mint nap árnya húzódik
Éjsötét haja.

Mint menyasszony gyászol így
Egy világhalált, —
Holt világ ez annak, a
Ki halálra vált!

Orgonáján átszalad
Reszkető keze,
Hattyudalt kezd a halvány,
Jézus jegyese:

„Légy szeplőtlen oh szívem!
Mint a vőlegény,
A kinek megnyughatol
Szentségkebelén!”

Hallgat a kis fülmile
Czipruslomb alól,
Atya Isten menyegye az,
A ki most dalól!

És anyósa Mária
Int, s a kar örül,
S mint szivárványkorona
Veszi őt körül.

Hogy megzendül fent a kar,
A szüz elpirul, —
Orgonája áll, — s a szó
Elhal ajkirul.

Kék szemében ég az ég,
Úgy tetszik neki:
Szeretője jö felé,
És azt rettegi. . .

Fél az Istenfélelem,
Hogy nem tiszta még;
Bár mint égve áldozó
Szüzi lámpa ég. . .

Tűzben fürdik, — csillag- és
Rózsalángban áll:
Neki martyr-tűzben is
Élet a halál!

Háromszor sujt a bakó,
S a fej fenmarad!
Vérben mossa még magát
Három nap alatt. . .

* * *

Akkor majd ki száll feléd?
Mennybe ki visz el?
Angyal jö az angyalért
Ugy-e szent Cziczél!

Benőfy Soma.

Nógrádi tájképek.

II.

Nem Ágár de Sára.

Arról volt egyszer szó, hogy a törvénytelen gyermek (kit a világ csak természetes fiúnak mond) birjon-e az apai örökség elsősülötti jogával, vagy száműzethessék? Elképzelhetni, egyiknek is, másiknak is mennyi védője találkozott. Úgyvéd van legtöbb a világon, meg orvos. Ezt nem hitte egy francia. Hazudjék tehát valamit, mondá neki a másik, s azonnal lesz védelmezője. Vagy üljön a templom tornáczába, s panaszkodjék fűnek-fának, hogy ez, meg az a baja: és nem megy el mellette senki a nélkül, hogy valami gyógyszert ne javasolna, melynek biztos hatásáról úgy meg van győződve, minthogy él. E gondolatnál mi is ajánlunk olvasóink figyelmébe egy usuból kiment régi receptet, mely minden nyavalya ellen elég hathatósan így van megírva:

Az igaz hitnek gyökerét,
Élő reménység levelét;
Kegyességnek balzsamát,
Könyörületesség magvát;
Bűnbánat myrháját,
Tisztaság virágját;
Imádság tömjénét,
Jöeselekedetnek gyümölcsét;
Békétürés liliomát,
Engedelmesség rózsáját;
Alázatosságnak porát:

Mindezt törd meg az ártatlanság mozsárjában; töltsd reá a könyhullatásnak vizét, szüzd át a Krisztus szenvedésében való bizodalom rostáján, tedd a jó lelkiismeret fazekába, főzd meg a nyomoruság tűzénél, és a viszontagságok lángjában főzd vigszíveddel; s ha megfő, hűtsd meg felebaráti szeretetednek gyakorlásával; egyelisd el az Istenhez való ragaszkodás nádmézével: egyed estve és reggel az Isten akaratján való megnyugvás kanalával, hathatós hasznát fogod érezni. Próbált orvosság. Valaki csak ezzel élt, a halált elkerülte.

A korösszülött védőjét nevezzük L.-nak, a törvényes gyermekét pedig P.-nak. Az elsőnek az a rögeszméje, hogy minden szabad, a mire a szívnek hajlama van. Pedig a szívnek mire is hajlama? Később oly hevesse vált a vita, hogy a szívgyak védelmezéséhez az ész is hozzá csatlakozott. Így született Izmael Agártól. Sok ideig kétes volt L. és P. között a harez; mert történik az gyakran, hogy egyik fél jajveszélése, ha csak oly erősen nem ül, mint Salamon királyi székében, ha itélnie kellett, még a bírót is megzavarja. A sérelmek elősorolásának vége hossza nem volt; míg nagy idő múlva azt sütöték ki, hogy apja hibájáért nem kell a gyermeket kárhozatra itélni; mert az ártatlan, s nem oka törvénytelen származásának. De P. nem úgy gondolkozott. Vagy legyen igazság, vagy veszszen a világ; mert örökös csalódásban élni — halál. A világnak még hosszabb határidő levén szabva, az evangélium szerint mindennek be kell teljesedni, a mit Krisztus urunk mondott, mielőtt csak egy vonás is elveszne a törvényből: t e h á t l e g y e n i g a z s á g. Sok hányás-vetés után Sára elfoglalta törvényes helyét Ábrahám keblénél, Agárnak pedig távoznia kellett fattyastól. Míg így ide s tova barangolna a földön, tudjuk, hogy az ég is megszánta, s angyalt küldött vigasztalására, ki egyszersmind megmutassa neki az igazság útját, s az Ur ösvényére megtanítsa. De L., kit Agár védőjében személyesítünk, indulatos hevétől egészen elragadtatva, már nem elégedett meg azzal, hogy védenének is jusson valami az apai örökségből, hanem egyenesen arra tört, hogy P. még a főlebbezéstől is elűtessék, s a törvényes gyermeket kitérje vele született jogainak sértetlen élvezetéből. Eddig tartott a szenttörténeti komoly példázat.*) Már most kérdezzük egymástól ösztintén: Agár-e, vagy Sára?

Minap egy, sok ideig lutheránus faluban tartózkodó katolikus szolga került hozzám, ki hogy megkímélje magát vásárnaponként a saját istenitiszteleterre való menéstől a szomszédba, hát csak odajárt, hová a többi falubeli, t. i. a protestans imaházba „Tudtam, — ugymond — hogy oda nekem nem illik mennem (szabad és illik között mi a különbség?), én mégis csak oda jártam. Többször meg is kínáltak az urvaesorával (persze tévedésből), de nem vettem el.“ Közlebről kezdtem vizsgálni a legényt, s tapasztalom, hogy ő már se nem katolikus, se nem lutheránus. „Mi vagyok hát, uram?“ sohajt föl kissé megdöbbenve. Te most olyan vagy fiam, mint a ki két székre is akarván ülni, s köztük szépen a földre esésül. — „Ejnye! (sajnálkozás kifejezése a palóczoknál) már ezt nem hittem volna.“ Mégis úgy van. A szolgáló szavára nem kell mindig hallgatni (nem jut-e eszünkbe az Ábrahámtól e miatt elfordult áldás?). Ugy e Péter apostol is hogy megjárta! holott azt ki is kerülhette volna. Tudod, fiam, a szolgáló (ez jelképezi a szentírás szerint az eretnekséget, Sára pedig az anyaszentegyházat) nem mondhat ellene az ő urának; tehát mit tegegyen? hizeleg neki. Édes anyád egészen másképp bánt veled ugy-e? az megfeddett, ha hibáztál; paranesolt, ha vonakodtál; fenyített, ha nem engedelmeskedtél. Édes anyád neked a katolika anyaszentegyház, már most ő reá figyelmezz.

Míg azt gondolom, hogy ezt megnyertem önmagának: tekintetem visszaesik azokra, kik egy anya szülöttei, s kiknek én talán lelkiatyjok is vagyok. Ezek az én juhaim oly sokáig nem szerettek együtt legelni. Mi lehetett az oka? Mert a másik s harmadik nyájban is ugyanazt tapasztalták, hogy mint az összefogdosott bogarak, ha csak szerit tehetik, szeretnek szétmászni. Ha bogarak volnának, majd összekötöznélek, de mikor emberek vagytok; s most már a tolvajt sem kötözik meg, ha csak tetten nem érik. Mit miveljek tehát? Mit-e? ha semmi sem használ, megszégyenítlek benneteket saját hibátok rut-ságával.

Azt mondják némelyek: ki győzné azt a sok rendetlen embert megzabolázni? Az isteni szolgálat nem robot, hogy oda bottal is lehessen hajtani. Igaz, az Isten szolgálatja nem robot; mint ilyet meg is utálná az Ur, mint Káin gazajándékát (oh hány ily gazajándék kerül még ma is az oltárra! vagy azt ti nem tartjátok annak, a mit az oltár szolgáinak adtok?);

*) A ki falusi atyáinknál közül nem értene jól e példabeszédet, mint egyéb fontos ügyben is, forduljon a t. plebános uhoz.

épen azért kell, hogy magasabb ihlet vezérelje a szíveket. Ismeretek egy falut Nógrádban, hol a zsidóberlőnek lekötölte magát a község, hogy másnunnan nem fog pálinkát hordani, csak — és egyedül tőle, mint helybelitől; s fölhatalmaztatik az itezés, hogy minden más helyről becsempészett szeszes italt elkobozhat. Atkozott contractus (de nem rossz politika)! — Már most hogy fogjam én azt meg józan észszel, miszerint egy ker. kath. község az utolsó zsidónak is le legyen kötve, az anyaszentegyház paranesai meg annyi erőt se gyakorolhassanak az emberek szívére, melynek legalább féljenek a hívek ellenszegülni?! Hogy lenne az? Már odáig vitte volna Agár a dolgot, hogy a hü Sára kétségbeessék gyermekei romlása fölött?

Nem Agár tehát, atyafiak! ha mindjárt angyal mondaná is, de Sára! Elvonhatja-e valljon az édes anya gyermeke szájától az emlőt, ha látja, hogy éheznek az, és szenved? de a bérencz, meg a mostoha megteszi ám, mert annak semmi köze Ábrahám fiaival. Ily ideiglenes dajkakéz alatt csak föl-küszik valahogy a gyermek, mint növény az árnyékban; de valamint erről nem szedünk gyümölcsöt, ugy amaz is silány szemet hoz az aratásra, mikor majd az Isten angyalai lesznek a kéveköttők. Az emberek legszerencsétlenebb oldala a mentegetés. Már ki hihetné azt, hogy a te feleséged esunyább, vagy tudatlanabb, mint a másé? vagy-e te olyan, mint más? — Aztán mi hasznod van abból, ha a magadét ócsárolod? nem mondtam-e már, kik szoktak elveszni a mások magasztalásában? fajankó vagy-e te, hogy legyet fogassanak veled? s ha elhibáztad, borzasztót nevéssenek rajtad? Ugy szeretitek azt a másét, hiszen nektek is adott az Isten.

Krisztus Jézus maga vitte keresztfáját a kálváriahegyre, és senkinek nem jutott eszébe elkérni tőle; most meg az egész világ a máséra ásitozik! Jer hát bámész tömeg! jer! mutatok én nektek kívánni valót, ha kell. Mutasd a nyelvedet, lánggal ég rajta, hogy káromkodtál. Mutasd a markodat, mért szoritod úgy össze? huzza a megfizetett bűn, vagy az idegen jószág, mely után nyultál. Mutasd a szívedet, micsoda sok féreg ez itt? — Kivánd tehát, hogy ezek ne legyenek, mindezt ne érezd, ne hall! És —

Ünnepnapon a szent misét
Önhasznodért hátra ne tedd,
S a mit hallasz, a szent igét
Ugy könnyedén el ne feledd!
Járj a magad templomába,
Édes anyád kebele az;
Kinek tántorog a lába,
Leghamarább elesik az.

Remete Péter.

Kistályai levelek.

XIII. (Vége.)

A föltett új kérdésekre, engem bizott meg a bíró, hogy felelnék; mit is sietek teljesíteni.

Első kérdésére nem felelek; de ha: karnék is, nem tudok; mivel én tőltől nem beszélek, s így nem is volt bennem az a kíváncsiság, hogy én még időt szánjak annak kikeresésére, hogy hol beszéltek legelőször tőltől. Én Magyarországnak születtem, nekem tehát itt beszéltek elsőben azon a nyelven. Ezzel elégedjék be, s máskor az áestől ne kérdezze, mit a harangozó tud csak; különben azt kell mondanom, hogy hőhért akar belőlem készíteni, ilyesmire kényszerítvén, mihez egyáltalában nem értek; pedig minék ki nem mestere, hőhéra az annak, — szomszéd is tudja.

Ha ezután ama kérdését: „Micsoda nyelven beszélt a kigyó Éva anyákkal?“ veszem fontolóra: mást, miután a kigyóból őrdög mondogatta a csábító szavakat, nem mondhatok, minthogy a kigyó őrdögi nyelven beszélt Évával.

Hanem furfangos eszé a szomszéd, mivel, ugy látszik, mindig olyanon töri a fejét, mi másnak még csak esze ágában sincs. Nekem soha sem jutott eszembe azt kérdezni valaha valakitől: „Mikor voltak legközelebb egymáshoz a legnagyobb

sötétség és világosság? Mert ha ilyen gondolatra jöttem volna is, hogy ilyesmit helyesen kisíthessenek, elsőbbben is próbát tettem volna, úgy, hogy bevittém volna a gyertyát a sötét szobába; de látván a sötétség sebes elenyészését a világosság előtt, s tapasztalva, hogy sötétség és világosság közel, annál inkább „legközelebb” soha sem lehetnek egymáshoz, ha akartam volna is hasonlót kérdeni, arról ily körülmények közt lettem volna. Azért is, midőn az érintett kérdésre levelem e feleletet hozza, hogy legnagyobb sötétség és világosság akkor voltak legközelebb egymáshoz, mikor Krisztus született, mert ő jött az idők teljében; azaz, mikor az emberi nemzet is a legnagyobb sötétségben botorkált, ehhez közel állt a legnagyobb világosság, mivel Jézus Isten volt, ki pedig a világosság világossága; s hogy ezek legközelebb álltak egymáshoz, tudhatni onnan, hogy nem mindjárt, mihelyt született az Üdvözítő, oszlott a sötétség, hanem csak akkor, mikor tanítani kezdte a népet; tollamat, — tudja meg — bíró bátyám vezette, s koránsem én.

Nem akarom megboszantani, szomszéd; de azt kell mondanom, hogy hasonló a pajkos gyermekhez, ki addig inceselkedik a másikkal, szólni nem akaróval, miszerint megint csak megszólal. Így inceselkedik velem, — inceselkedést említek, mert nem kell felelni, hogy vannak az ember életében oly percek, melyekben bármihez fogjon, minden kihull kezéből, bár az előtt embere volt is: — midőn azt kérdezi, melyik az Isten legelső parancsolata? — Az ó-testamentomban Adámnak adott parancsolat volt a legelső; az új testamentomban pedig ez a legelső parancsolat: „Szeresd a te uradat Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből;” a másik hasonló ehhez: „Szeresd felebarátodat mint tenmagadat.” —

Végtére szomszédnak alkalmasint nagyon sok dolga van, s tán azért is vetette nyakamba ama kérdésnek: „Az apostolok hol, mikor, ki által kereszteltettek meg?” megfejtésével járó nagy munkát. Ha szomszéd önmagától teszi, akkor azt mondom, hogy csak esnyán vele, máskorra is hagyjunk valamit, mikor jobb kedve lesz az embernek. Ha pedig a tövisket, mit lábába szurtak a kérdéssel, nem tudná kihuzni, mit pedig köve hiszek: akkor sietünk segítségére lenni, a miben csak lehet, előre böcsátván mindenekelőtt, hogy ha háromféle keresztiséget, u. m. vízzel való, vágy- és vérrel való keresztiséget nem tanítana az egyház, akkor szomszéd nagyon könnyen benne maradt volna a sárban; mi pedig szomszéd által a kérdéssel előnkbe dobott keztyűt, kudarcot vallani nem akarván, föl nem vettük volna. —

Lássá szomszéd, az apostolok közül alig van egy-kettő, kiknek vízzel kereszteltetéséről egész bizonyost tudnánk. Mert ha mondja is az Üdvözítő: „Ki csak újonnan nem keresztelkedik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába;” mégis csak nem mindnyájan Krisztus által hivatvatva az apostolkodásra, nem olvassuk, miszerint általa megkereszteltetett volna csak egy is.

Igy, hogy sorba vegyem — Pál apostolról van csak világosan följegyezve, miszerint Damascusban esodás megtérése után Ananias nevű tanítvány által megkereszteltetett.

Mátyás születéséről, eredetéről, foglalkozásáról, mielőtt Krisztus követésére határozta magát, semmi bizonyost nem tudunk. Hanem nagyon valószínű, miszerint ő is megkereszteltetett; mert Péter beszédje szerint János keresztelésétől fogva folyvást Jézus társaságában volt. De ha megkeresztelve nem lenne is, azért nem akadnánk fel; mert akkor ott van a vérkeresztisége, miután hozzá az anyaszentegyház, mint mártyrhoz intézi miseimádságát.

Fülöp apostol szintén a pogányok által Phrygiának Hierapolis nevű városában keresztre feszítettet, és megköveztetett. Vízzel való megkereszteléséről épen semmi sem fordul elő a szentírásban. Ő egyike volt a Jézus által meghívott apostoli férfiaknak.

Jakab Alfeus, vazy Kleofás fia, másik Jakabtól megkülönböztetés végett fiatalabb, — szigorú szent élete miatt pedig igaznak is nevezetik. Ő rokona volt az urnak, s mint ilyen hihető, hogy megkereszteltetett; hanem mártyr-halált is szenvedett Nero kegyetlen császár uralkodásának hetedik esztendejében, midőn t. i. Urunk mennybemenetele után nyert jerusalemi püspökségének épen harminczadik, életének pedig

kilenczvenhatodik esztendejét töltené: a zsidók ellene felbőszültek, a templom tetejéről letaszítva megkövezék, s végre doronggal agyonverték.

Barnabás Pállal választatott meg az apostolságra. Előbb mindketten tanítványok voltak. Tanítványok választattak a hívők seregéből. A Jézusani hit bebizonyítására pedig alkalmasint első tény a keresztiség fölvétele volt; mert János evangéliuma 4-dik részében azt mondja: „Jézus nem keresztel vala, hanem az ő tanítványai. Jézus tehát csak tanított, a tanítványok pedig megkeresztelték azokat, kik mesterek tanítását bevették. Innen Barnabás megkereszteltése, bár nem tudni, ki által vitetett véghez, kétségen kívüli, miután ő is a nép közül vergődött az apostoli rangra. A mártyr-koronát Cyprusbán Nero császár uralkodásának hetedik esztendejében nyerte el.

Péter, bár Andrásnak, ki keresztelő szent János egyik tanítványa volt, testvére, azért még sem merem ráfogni egész bizonyossággal, hogy a keresztiséget neki feladta, miután Krisztus követője csak a csodateljes halázzat után lett, midőn így szólott Andrásnak: „Kövessetek engem, és én titeket emberek halászaivá teszek.” Az ekkor történt keresztiség feladását nem tagadom, ama meggyőződésben élvén, hogy Krisztusnak nem volt sem apostola, sem tanítványa, ki azon köztellességet nem teljesítette volna. Nero császár alatt keresztre feszített Romában, még pedig fővel lefelé.

Jakab, az öregebbik s János evangélista testvére, ki első volt az apostolok között, kivel Krisztus születése után 41-dik évben Herodes Agrippa a fájdalom kelyhét kiürítetté, vértanui halállal törülvén ki az élők sorából, szintén egyike volt azoknak, kik az ur Jézus által először hivatvat meg, s hogy keresztelés nélkül lett volna az említettnek oldala mellett, bár azt bizonyító okok birtokában nem vagyok, mégis nem merek a mellett vitakozni.

Bertalan Fülöp vezette Krisztushoz. Őt ki, hol és mikor keresztelte meg? annak szintén semmi nyoma; de minthogy egy keresztényt sem gondolok keresztiség nélkül lenni, szerintem ő is meg volt keresztelve, hanem vízzel, akkor vérrel; mivel ő Asztiagestől, a bálványozó papok unszolására, a legborzasztóbb halállal végeztetett ki; némelyek szerint keresztre feszítettet; mások szerint pedig elevenen megnyuzatván, végre lefejeztetett.

Máté a vámnál ültében hivatott meg Krisztustól; később pedig egyike lett az urtól választott apostoloknak. Őt Hirtakus szerezesen király, miért az Istennek szüzeséget fogadott Eugeniávali összekelést ellenzette volna, midőn az oltárnál imádkoznék s áldozna, törrel keresztül szurta.

András, ki keresztelő sz. János tanítványa volt, attól bizonyosan a keresztiséget is fölvette. Egeas kormányzó őt tőlmezőbe záratta, keresztre feszítettte, s azon két napig élvén, mint mártyr zárta be szeméit. Ez végbe ment Achajában Patras nevű városban.

Tamás szintén egy azok közül, kik Krisztustól apostolokká tétettek; Meliapurban Kormandel partjain az odaváló király parancsolatára, az általa eszközlött nagy tértések miatt, a kereszt lábánál imádságában lándzsával átveretett.

János evangélistáról is csak azt mondhatom, mit Jakab testvéréről. Ő egyedül az, ki forró ölajba vettetése után, abból sértetlenül kijöve, az apostolok között természetes halállal mult ki.

Simon Kananeust és Judás Thaddeust szintén az ur által apostolokká tett férfiak közt szemléljük. Ők, a mint mondják, Perzsiában együtt szenvedtek kinhalált.

Judás az áruló nem érdemli meg, hogy az ember még csak említést is tegyen róla.

Mindezek után láthatja szomszéd, hogy a fent elszámolt apostoli férfiaknál, az apostolokodásra lett elválasztást megelőző körülményeket is említettem; — meg mikénti halálukról is szót tettem, s pedig azért, hogy szomszédnak annál könnyebben kihuzhassam a lábába szurt nagy tövisket. Mert ha eszembem van is, mit János Jézusról mond: hogy „Jöve Jézus és az ő tanítványi Judeának földére, és ott lakik vala veleik, és keresztel vala” (3, 22.): mit e szavak erejére támaszkodva mondanék, vissza kell huznom, mikor nem sokára utána azt

olvasom: „Jézus nem keresztel vala, hanem az ő tanítványi“ (4. 2.). Hanem még ezt hallva sem tágitok amaz állításom melől, miszerint az apostolok egytől egyig meg voltak keresztelve, ha nem maga a Mester által is, meg voltak maguk a tanítványok által: mert tagadhatja-e szomszéd ama józan, észszerű föltételt, hogy Krisztus követője csak az lehetett, kinek — ha volt alkalma, megkeresztelkedett. Én nagyon hiszem, hogy mi-helyt valaki Jézus követésére szánta magát, e szándokábani megmaradása bebizonyításul a keresztiséget azonnal fölvette. Világos példa erre sz. Pál megtérése, kit Ananias tanítvány feltalálása után mindjárt megkeresztelt. — Hol, ki által s mikor kereszteltettek meg az apostolok? annak bár semmi nyoma a szentírásban, de még is könnyen hihető, hogy őket András, keresztelő sz. Jánosnak tanítványa, s Mátyás keresztelé meg; mert ez János keresztelésétől fogva velök volt. Ha pedig szomszédot ez nem elégténi ki, minthogy egészen bizonyost nem mondhatok, akkor elégedjek meg a kimutatott vérrel, mely János evangelistát kivéve, mindegyik apostol ereiből folyt; ök, ha vízzel tán nem is, de vérökkel bizonyosan megkeresztelkedtek.

Végre csak arra figyelmeztetem szomszédot, hogy ne sokat jöjjön beszédbe azzal a Magdával; mert majd oly követ hajít a kutba kérdezősködéseivel, hogy hárman sem huzzuk ki. Hamari János.

Palócz versek. *)

I.

Már én bizony csak kibököm,
A mi a szívemen vagyon;
Félek igen, félek igen,
Hogy kijön az oldalomon.

Az én bülesöm is a palócz
Virányokon ringadozott,
Nekem is az a regkorány,
Az az alkony illatozott; —

Melyet a gyöngyvidék ölen
Az élvezte itt valaha,
Kinek olyan kaeskarings
A palóczról minden dala.

Van hát jogom születési;
Van jogom bekebelezett:
Hogy én is elandalodjam
Olykor a kis patak felett.

S míg alattam a hab szalad,
S szellő susog ajkam körül,
Hadd szakasztk egy-két szálat
A virágok töveiről.

Igy hát biz én csak kibököm,
A mi a szívemen vagyon;

*) Szülemlettek Lésznyai Kálmán ilynemű költeményének olvasása után (I. Napkelet 1858 I. 6. sz.):

„Te lovas arkangyalokkal,
Én pediglen majd csak gyalog
Sétálok az üdvösségbe,
S szent Péterre kaesintgatok.

„Üres a kulacs, azt adom
Tudtára pillantatommal,
Melyet a nyeregkapámból
Ide fölhoztam magammal!“

Félni, hogy itt a hallgatás
Ártana, — van elég okom.

II.

Az új palócz dalok javán
A lelkem elmosolyodik,
Jajgat, nevet, mint a gyerek,
Mikor kiesiny, s fűrösztgetik.

Hol ide kap, hol oda kap,
Csiklandós a fürdő neki;
Jól is esett, de örül is,
Ha az anya végét veti.

Az a kiesiny-pieziny kötet
Ettől nagyon-nagyon elüt,
Mert a palócz lány homlokán
Boruvá teszi a derüt.

III.

Mi édesebb, mi kedvesebb,
Mint egy palócz idyllkép,
Mely mint rózsák közé a zöld —
Duna partjára illenek? —

Hanem az a pajkos Duna
Addig csapna habot, szelet,
Mig ketté nem repsztené
Az ékes rózsalevelet.

IV.

Már szó ide, már szó oda —
Tovább el nem hallgathatom,
Hogy a palóczok dalnoka
Ámbár velem közel rokon:

Gyakran leesik a lóról
S ilyenkor a port öleli;
Mert különben legszebb dala
Póriassággal van teli.

V.

Nem messze van ide Pilis,
Nem bánom, ha haragszol is;
Igazat szőnyi nem vétek:
Szeret azért hazád téged.

Palóczfy.

Katholikus hitélet.

Kolozsvár, jan. 30. (Vége.) A közgyászt nagyszerű ünnepelelyel derék városunk is megtartotta f. h. 14-kén a birodalom legidősb katonájáért, gr. Radetzky József tábornagyért. A katonai helyőség, egyetértésben az egyházi testületekkel, s a városunkban székelő magas hivatalokkal, mindent megtett, hogy a gyászünnepelele nagyhirű hősnék emlékéhez méltó legyen. A plebániái nagy-templomban, a szentély elején, tábori modorban, egy közbámulatot ébresztett gyászvatal állított fel, feldiszítve az elhunyt tábornagy jelvényeivel. A kitűnő egyházi pompával rendezett legszentebb áldozat-tételt ngs és ft. Kedves István kanonok, apát, helybeli

plebános s a Ferencz-József jeles rend lovagja, díszes egyházi segédlet mellett végezte, melyen a helybeli cs. k. magas tisztikar és katonaság, a különböző hivatalok, városi tanács, a különböző hitfelekezetek testületei, valamint a magyar főnemességnek helyt székelő tagjai, s végül a tanulóifjúság nagy sokasága jelenvolt.

Záradékol, illetőleg vizshangul a t. Remete Péter azon elevenig ható cikkére, melynek felirata: „N e m d i v a t k e l l a n é p n e k, d e h i t,“ — álljon itt Erdélyből egy székelyföldi ragyogó példája annak, mit tehet a józan népnevelés. Ha az mesterkezek közt van. Azonban előre is szerényen megvallom, hogy e megható festmény nem gyenge tollam kifolyása. Egy szép lelkű férfiúé az, ki a nép közt tölté szebb napjait, s így annak szívét, lelkét, szokásait, életét, jellemét, szóval egész valóját magában mindennapi életében tanulta ismerni. Ezen nemes lelkű hazafi mlgs Gál János urbéri törvényszéki tanácsos ur, erdélyi kath. egyházunk egyik büszkesége. Az élethű rajz már nyomtatásban megjelent ugyan (Kolozvári Közlöny. 1858. 3-dik sz.); de meg nem állhatom, hogy egész terjedelmében, olvasóink lelki épülésére, ide át ne írjam. Az egész így hangzik:

„Egy képet festek olvasóim elébe, a való és igazság színeivel. Erdély egyik havasának, a Hargitának, fenyvesei közül, egy székely helység népnevelését terjesztem elé mintául, milyent ohajtanék általában szegény hazámban. E helység Oláhfalva. Am merítse ki a gunyos elme élezeit ennek lakói ellen, fogja reájok mindazon elavult gunykölteményeket, melyekkel igen jól tudják, hogy Németországban szintugy a svábokat, Magyarhonban a palócokat*) boszantani szokták: én meghívom, jöjjön velem, vizsgálja meg e helység népiskoláit, taníttatását, és figyeljen azután e népnek életére, erkölcsére, s lássa az eredményt.

Mult sz.-István-király-napkor Oláhfaluban valék. Tudjuk, hogy ezen, mintegy háromezer lelket számláló közönség két helysére oszlik, melyeket rövid sétányi távolban egy kis mező választ el egymástól. Beléptem a kisebb helység templomába, tömve vala az ajtatos néppel, férfiakkal szintugy mint nőikkel minden korból. Megkezdődött az isteni-tisztelet, s bámulva láttam, miként ragadja elő imádságos könyvét mindenki a hét éves gyermekektől kezdve. Ezeretleneg sem volt, ki olvasni nem tudott volna. Buzgón imádkozott vagy énekelt mindenki könyvéből, ábrázatjokon kitént azon nyugalom, becsületesség, bizalom és megelégedés, mely egy vallásos, munkás, és körén kívül nem vágyakodó népnek sajátja. Vége volt itt az isteni-tiszteletnek, átmentem a nagyobb Oláhfaluba, hol az áldozat már megkezdődött volt; és hasonlót láttam. Tömve volt ezen templom is, és a sokaságban senki könyv nélkül, senki könnyelműen; mindenki vallásos buzgóság.

Megnéztem iskoláikat. A két helység két temploma mellett két szép épület emelkedik, ellátva külön osztályokkal fiú- és leány-gyermekek számára; mindenütt tiszta, kipadolt, világos és eléggé tágas szobák, padok, érzekemenyek, és tiszta száraz lég. Ide jártatja mindenki gyermekeit; nem kell őket kényszeríteni, ez már oly szokássá vált, mit a legszegényebb is bünnel tartana megszegni. Itt foly a tanítás, a plebános öber felügyelete s vezérlete alatt.

Vizsgálni kezdettem a tanítás eredményét a nép életben, s társalogtam velek. E nép józan felfogású, mely az elveket, miket a gyermekek iskoláikban tanulnak, gyakorolja az életben. A nevelés nem szülte meg nála azon fattyunövéseket, miket, fájdalom! a magokat mivelteknek kürtőlöknél oly gyakran találunk: a vallástalanságot, munkátlanságot és fényűzést. Elődeinek vallásos buzgósága rendíthetlennül áll keblében is; nem hallhatni nálok azon borzasztó káromkodásokat, a bűnnel és tiltott dolgok megszegésével dicsekvésnek azon boszantó hangjait, melyekkel másutt vadul fűszerezik beszédeiket. A vallás szelid szelleme átment társalgásukra, mely egyszerű, illedelmes, és másokat becstől, lealjasodás nélkül. — Figyeltem munkásságukra. E nép a legsilányabb földet, egy havasnak majdnem zordon tetejét lakja, mely mellett éhen halna, ha

*) Veszprémben a rátótiakat, Göcsejben (Szalában) a kiszigetieket.

termésére támaszkodnék. A fenyőfa-kereskedés, különösen deszkákkal, épületfákkal, adja meg élclmét, és mives-nap alig láthatni férfit homn udvarán; vagy a havason vágja, faragja s hordja fáját, vagy fűrészmalmaiban vágja deszkának, vagy szerteszt Erdély termékenyebb tájaira hordja az elkészített fa-árakat szekerein, adja cserébe gabonáért, vagy árulja pénzért. Ha a közel Udvarhelyen hetivásár napja van, hemzseg az ut terhelt szekereitől, melyek hosszu sora, midőn több órákig majdnem félbeszakadás nélkül átvonul, azt vélné az ember, hogy mindenki kiköltözött a helységről. Szétfutják ök Erdélyt husz s több mértföldre, s megszerzik élelmöket, minek nagyobb bővében vannak otthon, a termékletlen havas magasan, mint sok mezőségi falu, a pár mértföldre terjedő dus termésü határ mellett. Dolgozik mindenki, és ha a határán eső homoródi savanyu-forráson a fűrdési időszak beáll, konyhaneműekkel s havasi gyümölcsökkel látják el a vendéget, miket néha oly kis gyermekektől küldenek eladni, milyenek másutt az utczán ácsorogva s játszodva vesztegetik az időt; pénzt és gabonát szereznek ök mindenből, mit ily silány tekvés létrehozniok megenged. De a lig is van nálok inségben levő; mindenesetre kevesebb, mint bárhol hazánkban. — Havasi faépületeik, deszkafedél s deszkakerítéssel, egészségesek, tiszták s elég tágasak a család nagyságához képest; gazdasági épületekkel dusan beépített tiszta udvar hasonló anyagból, számos szarvasmarha és juhtartás, mely kettőből áll főként a havasi legelőkön szintugy mint a fa-kereskedésben gazdaságuk ereje. — Figyeltem arra, nem harapózt-e be hozzájuk is közelebbi éveken a fényűzés a neveléssel, melynek tulvágyai miatt oly sokan lettek már szerencsétlenekké. Elmentem a helység legtehetősebb polgárának, egy a hajdani jobb időkől maradt jó barátomnak közelebből épített esinos házába. Ö gazdagabb, mint sok oly földbirtokos, ki tiz—tizenöt urbérest vesztett. Szobáiban esinos butorokat találtam, de nem külföldit, nem fényűzést, nem szükségfelettit. Ö és családja, a gyarapodott jölet mellett, megmaradtak hajdani egyszerűségökben, és öltözetök majd mind olyan, mit otthon a család tagjainak szorgalma készítet. Láttam a fogason a tiszta női ruhákat; jó ilzés, jó választott színek, szép szövés és varrás: de minden a háziak munkája, nem egy bolti drága kelme, melyre vágyakodva, éj-napi igyekezettel szerzett pénzt s vagyont kellett volna alakítani, s megvásárolván, vele haza hozták volna egyszersmind a szegénységet; mert szegény mindenki, a ki tehetségein tul vágyakodik. Es ezen egyszerűség, a tisztaság s esinossággal, általános e nép közt; megmaradt ö atyáinak öltözetével. De megmaradt hála azon vidám megelégedés is, mely általában kisugárzik ábrázatjaikon; a mely csak ott honol, a hol a sorsukhoz képesti szükségeseikert nines aggodalom; hol bizalom van azt, mit munkáik után a Gondviselés adott, esenedesen és háborítatlanul élvezhetni, és esenedesen s tulcsapongásoktól nem háborítatva, tovább munkálkodhatni; hol nem zaklatnak a tehetségeinken tul feszített vágyak, hol egy szalag, vagy külföldi drága öltöny hiánya miatt nem bódulnak el magokat inségben képzelni.

Es e nép csak néhány évtizeddel ezelőtt hires volt Erdélyben tudatlanságáról. De két férfit adott a Gondviselés neki, kik a népnevelés szükségét, ugy azt, hogy anuak minő elveken, s minő módon kell egy szegény nép számára üdvhozólag történni, józanul fogták fel. Ez eszme, mely még ezelőtt megszületett volt, küzdéseik közt erősödött meg, és nőt nagygyá. Előmozdította a sikert a népnek öseitől öröklött vallásos buzgósága s azon szerencsés körülmény, hogy csak is egy (rom. kath.) vallás van nálok. En átadom a két nagy férfi nevé a nyilvánosságnak: egyik közülök tiszt. Pap Antal ur, ki több évig volt Szentegyházás — Oláhfalunak plebánosa, most baróti lelkész; a másik hü munkatársa, régóta segéde, és utóda az előbbinek minden üdvös munkáiban, tiszt. Varga Sándor ur, ki jelenleg is a két Oláhfalu mindkét megyéjében plebános. E két férfinak köszönheti főként ezen becsületes közönség a jelenleg nála folyó népnevelést; kik meg nem elégedve csupán kántoraik által taníttatni, magok is együtt velek tanítottak; s ime, a sikert még önmagok megérték.

Vallásosság s ezzel együtt járó erkölcsösség, illedelem, szorgalom s munkásság azon anyagi viszonyok szerint, me-

lyekbe egy nép helyezve van; miveltség azon kör, melyet számára a Gondviselés kijelelt; és ezen körnek igényein túl nem vágyakodás, — ezek azon kellékek, melyek körül a népnevelésnek, mint sarkpontok körül, kell forognia, ha a népet szellemileg értelmesebbé s jobbá, anyagilag pedig elégedettebbé tenni. és e két alapon boldogítani, nem pedig nyugalmát megdönteni s felzaklatni akarjuk.“
Vass József.

Bakóca (Baranya-megye), januárhóban. A vidék, honnan soraimat írom, azelőtt „hegyháti járás“ nevet viselt; mely név újabb felosztás következtében változott ugyan, de a nép nyelvén maiglan fennmaradt. Mennyire felelt meg e vidék régi időkben nevének, nem tudom; annyi bizonyos, hogy egész a jelenlegi ugyanez megérdemlé nevét; mivel az e vidéken lakók hitéletéről igen keveset, vagy éppen semmit nem tudott a nagy világ; holott mi is az Urban élünk, mozgunk és vagyunk; mindnyájan egy test vagyunk, s pedig Krisztusban. Miért is illő, hogy ha egyik tag szenved, együtt szenvedjenek a többi tagok is; ha egyik örül, együtt örvendjenek a többiek is; vagy is illő, hogy valahára mi is kibontakozzunk a hegyháta megől, s hitrokoninkat a körünkben történetekről egyszer-másszor értesítsük.

Bakóca egyszerű magyar falu 535 katolikus lakóval, mgs. ifj. Majláth György birtoka, kinek boldogemlékü, példás jámborsága s istenfélő édes anyja egy évtized előtt itt, sz. Anna tiszteletére kisdéd ugyan, de annál díszes belsejü templomot emeltetett. A díszes oltárkép, remek márvány-szertély, és kehely, nemkülönben a gyönyörű egyházi öltönyök, szőnyegek, jeles orgona a boldogult vallásossága-s bőkezűségének dicső emlékei. A nemeskeblü elhunytak édes fia, mgs. ifj. Majláth György, nemkülönben ennek mgs. neje szivőkön viselve az egyedül üdvözítő vallást, a templom ékesítésére s jó karban tartására nagy figyelemmel vannak; miért is, míg egyrészt ő méltóságuknak a nép nevében halálközönetemet nyilvánítom, másrészt szivemből kívánom: adjon az ég sok ily nemeskeblü kegyurakat! — Vannak még körünkben egyének, kik vallásos érzelmeiktől indítva, templomunk ékesítésére, s az istenisztelet emelésére szintén sokat áldoznak; ilyenek: Sztrakovits István uradalmi kasznár, Bohár Mihály jegyző, és Gyurkovits András segédjegyző urak, kik mindamellett, hogy nem régen ajándékoztak templomunknak egy igen esinos, s temetéseknel használni szokott pluvialét, két pár díszes miniszteri öltönyt, az imáandó Oltári-szentség mellé egy pár jó izléssel készült, kétágu gyertyatartót: jelenleg üdvözítőnk díszes koporsója kiállításáról, az oltárképet nagy-bőjben elfedő, s megváltásunk sz. jeléül díszített vászony-függönynek, valamint az oltár elejébe posztó-terítők megszerzéséről is gondoskodnak. Isten áldja meg buzgalmukat, s beeses törekvésüket! Hálás elismerést érdemel itt Sztrakovits István ur igen tisztelt neje is, ki kevéssel ez előtt 3 pár, keményfából mesterileg készült, fél öl magasságu s fekete fénynyel bevont gyertyatartót ajándékozott, melyek gyász-mise alkalmával a koporsó mellett használatnak. A mindenek Ura fizesse meg bőkezűségét!

A nép hitéletét eléggé jellemzik a következők: vasár- és ünnepek alkalmával az imaház telve ajtatoskodókkal. Minden jelesb ünnepen nagy számmal sietnek az oltár fölkezt szolgálóhoz, hogy a töredelem szentsége által bűneikből kitisztulva, a megbántott Istenséggel kiengeszteltessenek. Egy szívélyes felszólítás elég volt, hogy 100-nál több tag beirassa magát az ugynevezett „Elő rózsafüzér“ társulatba, melynek üdvös voltáról csak az kétkedhetik, kinek keblét a B. Szűz iránti tisztelet nem hevíti. Elég leendő alkalommal ennyi, ugy is számdokunk, ha ft. szerkesztő ur, beeses lapja hasábjain, igénytelen sorainknak jövőre is egy kevés tért engedend, hitrokoninkat hogylétünkről ezután is tudósítani.
Bohoss.

Dédes, januárhóban. D. a J. K. Nagytiszteletü szerkesztő ur! Az elmúlt őszszel egy gyönyörű vasárnap délutánján ott üldögéltem a faluvégen, azon a szép parton, hol az utas szemét annyira elfoglaló roppant szirtsoportok néznek alá az országotra. Mögöttem hazafelé ballagó juhnyájak kolompjai hallatszottak; alattam el-elkanyaruló patakocsa eseregdedzett, oly kedvesen, mintha madárkak csevegtek volna benne; a

szemközt álló parton árván hagyott szőlők szomorkodtak; balról a leveleitől bucsuzó őserdőből történetdus várdüledékek emelkedének ki, oly busan, mintha egykori híres urnőjöknek, Rozgonyi Cziczelnék elvesztét fájálnak. Ezeket és a gyönyörű helyen emelkedő Isten-házán s paplakon legelészett szemem, s jóhosszat merengtem a főséges kilátásu ponton, midőn hátulról egyszerre ez édes hang csendül fülembé: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!“ Mielőtt láttam volna a köszöntőket, „Mindörökké Amen“-t mondek; az alatt megfordultam, s egy ötven éves nő és egy serdült lányka állott előttem. Honnan? honnan? kérdém őket. „Málinkából,“ felelé a kis leány, szép zengő hangon és elpirultan, mint a május reggeli rózsza. A lányka zavarodása s az édes anya tisztes arczkifejezése hinnem hagyá, hogy jó lelkekkel beszélek; azért tovább is folytattam a beszédet velök, annyival inkább, mert láttam, hogy magok is ugy akarják; különben mi hozta volna fel őket hozzám a magas partra? Bizalmukat meg inkább megnyerendő, nevékről tudakozódtam. „Enyém F. . . Erzsébet,“ felelé az asszony. És tied kis lányom? „Juliska,“ válaszolá a kis leány, ismét elpirulással, minőt csak olyanoknál láthatunk, kiknek erkölcsisége tiszta mint harmatescyp a fávalélen. Hát mi járatban kerestek meg e parton asszonyom? folytattam. „Nem egyébért, kérem igen szépen, csak azért, hogy messziről ezt az újságformát sejdítettük meg a kezében.“ Kath. Néplap volt nálam, melyet, valamint egyebet is e parton szoktam átlapozni, miután elteltem a legjestőbb táj képével. „Újság-e az csakugyan, megkövetem szépen?“ Igenis az, asszonyom. „Miesoda újság?“ Katholikus Néplap, — felelé. „Az-e hát? oh ugy instálom, tessék nekünk abból valamit olvasni; hisz abban olyan szépek vannak.“ Szépek vannak? honnan tudja azt? „Csak onnét, kogy elolvassuk, mikor ugy időnk enged; most is itt velünk két darab; add ki csak aranyam!“ A kis lány kivesz egy fehér kendőt hóna alól s kioldja belőle az említett lap két régebbi számát. Nem nekem, hanem anyjának nyujtá e szavakkal: „Ugy-e édes szülém! ebben van a kis gerle pár, ebben meg az Istenke-káromlás?“ Ne nekem, amoda add szülöttem,“ szólitá meg az anya. Kezembe adá a kis leány. Mig átnéztem, elbeszélte a jó asszony, hogy a plebános ur át szokott nekik adni egy-két darabot s azt elolvassák. Beszéltek sokat, igen sokat, és én örömet hallgattam, mert igazán beszélt; a rágalmazásnak árnyéka sem jött ki a száján. „Isten áldja meg azokat a jó urakat, — folytatá az asszony — kik nekünk ilyen szépeket s jókat irnak: esakhogy megérhettük azt az időt, hogy egyebet is olvashatunk Árgyrus király históriájánál; akadnak itt-ott olyan jó lelkek, kik minket is néznek valamire; Upponyban van egy atyánkfia, ki nem régen Szent-Simonról házasodott, annak a hittársa beszélté nálunk minapában, hogy az ő papjok is eltartja njsággal a falut, de még a szomszéd falukat is; meg azt is mondta, hogy az a volt jó papjok, ki most Ipoly-Bolykon lakik, maga költségén négy-öt példányban is járatta ezt az egyenesen nekünk való újságot, s ugy osztotta ki vasárnaponkint hiveinek; mikor pedig visszavitték neki, még ki is kérdezgette őket belőle; ugy tesz a mi vice-esperesünk is; meg is áldja érte az Isten, mert mi így sokat tanulhatunk, hiszen néha egész prédikáció formát olvassunk belőle.“ Így beszélt parti vendégim idősbike, s nekem egész öröm volt őt hallgatni; mert minden szava oda mutatott, hogy a néphaladás, csak utána legyünk, könnyen eszközölhető. Beszéde közben sok, igen sok jutott eszembe; többi között megemlékeztem azon egyéniségekről, kik tudtomra a lapot kivágatlanul s olvasatlanul koránsem hagyják, sőt az érdekes helyeket megjelölgetik, s ugy adják ki a szegényebb népnek elolvasásra. Eszembe jutottak azon helyek, hol nyárbán a szép vasárnap-délutánokon a templom melletti kereszt alatt legnagyobb lelki épülésben időzhetni; hol a keresztnek különben is boldogító árnyában oly jól eshetik hallgatni a Kath. Néplap szép cikkeit, melyeket ott az ajtatosb hiveknek egyes lelkipásztorok s néptanítók elolvasgatni szoknak. S ki merné mondani, hogy ez nem szép szokás? Mult télen több ízben volt szerencsém időzhetni azoknál a jó káplán uraknál; ugy szerettem hallgatni beszédüket; hogy is ne? minden szavok aranyozni való volt, s szép beszédök — ha tehették — szép teljesedésbe ment át. Egykor beszélgetés közben benyit hozzánk néhány

férfi és nő a népből. Egyház-irodalmi lapokat adott át és kért mindenik. „Elofvasták?” El — felelék. — „No helyesen van; ime itt van folytatásuk már kikészítettem, csak olvassanak!” szöveg a káplán urak egyike. — „Isten velök, jövő vasárnapig elolvassák!” Ugy szerettem volna megölelni azt a fiatal embert, ki meglepetésemre olyasmint tesz egy oly nagy városban, mit csak ritkán láthatunk kisebb helyiségeken is. Ezeket s egyebeket forgattam eszemben, mialatt vendégeim szótlán álltak előttem. Különben mi újság falunkban? szakasztám félbe hallgatagságunkat. „Mást nem igen tudok, édes uram, csak azt, hogy most mindenfelé a Mária-képről beszélnek, melyet csináltatunk, — hogy az nagyon szép lesz.” De legyen is szép, én is azt mondom, mert a mi templomunk ha kicsiny is, de szép; hát legyen szép benne a szép nagy Asszonyunk Mária is. Ugy van. Esperes urunk, mult ősön, felszólította kisszámú híveit, ne hagyják árván templomunkat; adakoznának egy oly kép megszerzésére, mely bennünket az Isten és minnyájunk édes anyjára folytonosan emlékeztetne. Csak szólnia kellett, s az ezer nyomoruságtól nyomott nép örömet nyújtá filléréit a szent Szűz elé. Leányaink vetélkednek a jövőlemben, hogy kiki érdemes lehessen az elkészülendő kép hordoztatására; Igen, a nép hajlandó jóra, rosra. Az illetőkön áll leginkább, belőlük jó s istenfélő híveket képezni. . . A partról emelkedett lélekkel boesájtkoztam le, és siettem haza, azon szándokkal, hogy én e lelki élvezetud délutánomat okvetlenül megírom n. szerkesztő urnak, tudván, hogy a hozzá irt levelek főbbnyire szétszállongnak a szép hazába; s ez egyből, ha mást nem is, azt minden olvasó megértendi, hogy a Kath Néplap csakugyan a köznépek is való, s hogy a dédesi kisszámú katolikusok sem akarnak hátra maradni a haladásnak indult nagy világban.

Holló Mihály.

Kurd, január közepén. Utolsó levelemben említettem, hogy vidékünkön a hitélet sok tekintetben új lendületet nyert, s nincs itt egyetlen helység, melynek határai közt a buzgóság gyümölcsös mozzanataival ne találkozoznánk. — Legújabbban a nem rég fényes ünnepélyvel beszentelt gyönyörű dombóvári kálvária kelté fel figyelmünket, mely az erénydelten buzgalmu nt. H a r m a t Márton plebános urnak, s a hajlékonyszivű dombóvári híveknek köszöni fölláttatását. Fájdalmas lélekkel tapasztalám ugyanis a csak most említett derék lelkész ur, hogy valamint több más helységben, ugy Dombóváron is egészen el van a temető hanyagolva, ugyannyira, miszerint egy ideig szinte legelőül használtatott. — A fáradhatlan buzgalmu plebános ur szót emelt ezen vétkes kihágásért. Ezen atyai szeretetszülte intést szép siker koronázta; mert a község elvadult, pagony-szerű temetőjét a haszontalan csipkebokrok- s katangkóróból kinyesve körülárkolta, s a nyert földterület kaszálólul használtatott. — Hogy pedig a hitbuzgó lelkész ur még szentebb érzelmeket keltsen a már némileg rendezett temető-helyiség iránt, egy kálvária felállitásának eszméjét pendíté meg a mindenjóra fogékony nép szívében. Az ige jó földbe esett; s a nép készen nyilatkozott e szép terv kivételére. S minthogy a kálváriához szükségelt halom hiányzott, a szorgalmas hívek 1853-tól 57-ig a tél üres óráit felhasználva, a temető közepén méh-zorgalommal egy mesterséges halmot hordának össze. — Ezen idő között a temetőben termett széna évenként eladatott; s az ebből nyert fillérek, s a helység előljárói által rendezett tánczestély jövedelmének megtakarított összege, különösen pedig a buzgó plebános ur áldozat készsége lehetségessé tevék azon gyönyörű kálvária felállítást, melyet hirneves hazánkfia, a derék B a r t a l i t s, oly remekül készített el; s mely középszámítás szerint 400 p. forintba került. Áll, pedig három massivkeresztből, s ugyanannyi remekül talált szoborból, melyek a fájdalom Anyát, sz. Jánost, és Magdolnát ábrázolják. A szentelési sz. szertartásokat ft H o r v á t h László szakesi plebános és alesperes ur, az alkalmi sz. beszédet pedig nt. K e r e k e s városdombói lelkész ur végezte. Valóban sokat nyert Dombóvár e szép kálvária által! . . . Aldja is meg az ég a derék plebános urat tett-dus buzgalmaért, s az egész községet fáradhatlan szorgalmaért! De adja az ég, hogy e szép példa másutt is lelkes követőkre találjon, hogy megszünjék az eddig nehől botrányosan mutatkozott közönbőség a sz. temetők iránt, hol azok aluszszák siri mély álmukat, kiket ez életben szerető ka-

rossal öleltünk át, s kik sz. hitünk csalhatlan tanítása szerint az itélet nagy napján ismét föltendik lelköknek itt szunnyadó porsátorát, hogy az is részesüljön a megérdemlett jutalom-vagy büntetésben.

Mihály bácsi.

Pest, febr. 20. D. a J. K. Minden társulatnak, minden együletnek, mely a romai kath. anyaszentegyház pártfogása alatt alakul s létezik, vannak saját jelszavai s alapszabályai, melyek a kifizőtt szent ezél eléréséhez vezetnek: így a pesti k a t h o l i k u s l e g é n y e g y l e t n e k is. Jelszavunk: „Valás és erény,“ „Munkásság és Szorgalom,“ „Egyesség és Szeretet,“ „Vidámság és tréfa.“ Ez utóbbi jelszavunknak is megfelelő iparkodván, az elmúlt farsangi idő alatt, nevezetesen február 2-án a reggeli és délutáni istenisztelet után együletünk teremében összegyűltünk, egy vig és mulatságos estélyben részesülendők. Derék seniorunk és rendezőink nt. alelnök ur vezetése alatt mindent megtevénék, hogy a munkások közt az annyira elterjedt és ros hatású koresmai mulatságot nélkülözhesstük, s együletünkben a tanításiidő után vigan lehessünk. Néhányan jól betanult zenedarabokat játszottak; nem hiányzott az illedelmes táncz sem; az énekesek sikerült vig dalaikkal mulattatták a jelenlevőket. Febr. 14-én délelőtt és délután az Oltári-szeantség kitételénél imádságainkat végezve ismét egybe-gyűlünk, hogy az idei farsangot kath. legényegyleti tagokhoz illően zárjuk be, keblünkben azon föltétellel, hogy ezentul is mint eddig erősen jelszavunkhoz ragaszkodunk, s a kisérte-tekkel bátran szembe szállunk, hogy ekkép kifizőtt célunkat, az erény utján tántorithatlanul megállva, elérhesstük.

Tóth István, k. legényegyleti tag.

K ü l ö n f é l é k .

— Ö Fölsége Ferdinand császár a beszterezói égetek fölségelésére 500 pftot, s ö Fölsége K a r o l i n a A u g u s t a császárné a budai Erzsébet-convent temploma belsejének kijavitására ugyanannyit méltóztattak ajándékozni.

— A két testvérvárosbani iparosztály szorult helyzetének tekintetéből s oly ezélel, hogy jövőre is a nem saját büneikből eredt balesetek miatt elszegényedett, vagy ideiglenesen munka-főnakadásnak kitétetett szorgalmas iparosok részére a k a m a t n é k ü l i kölesönök általi segélyzések lehetőkké tétessenek. F ő h e r c z e g F ő k o r m á n y z ó u r ö c s. k. Fensége saját magán-pénztárából 6000 pftot méltóztatott ajándékozni azon legkegyesebb rendeltetéssel, mikép ebből 4000 pft Pest, s 2000 pft Buda városa számára egy ily segélyzési tőkének első alapítására szenteltessék.

— Az egri érsek ö excellentiája, ki más számos, jótékony és hazafias ezélokra tett adakozásai közt, az erdélyi muzeum megalapításához 5000 pfttal járult, a Csiksomlyón felállítandó iskola részére is ugyanannyi összeget ajándékozott.

— Az ország egyik legtiszteltebb férfja, nmsgu úrményi Ú r m é n y i Ferenéz, a magyar szent korona volt őrje, es. k. b. titkos tanácsos a haldoklók szentségének fölvétele után, életének 78 dik évében, tüdőszélhűdés következtében Pesten, f. hó 11-én meghalt. A boldogultnak hideg tetemei f hó 13-án szertartásos ünnepélyességgel beszenteltetvén, Fehérmegyében kebelezett V á l mezővárosában levő nemzetségi sirboltba szállították át.

— Szives köszönettel vettük az egri érseki és a esanádi püspöki megyék ez idei névtárait, melyekből a következő statistikai adatokat emeljük ki:

A 4 főesperesség- és 24 alesperességre osztott egri érseki megyében összesen 190 anya- s 645 fiókegyház van, kápláni állomás 85; lelkipásztorsággal a megye papjai közül 254 foglalkozik, az áldozárok száma 316, a növendékpapságé 74. Tiz szerzetesházban van 155 szerzetes; angolkisasszony van 15, paulai sz. Vinczéről nevezett irgalmasnéne 7. Tisztán a magyar nyelv használtatik 160 plebániában, a többiben szintén magyar, de tót vagy némettel vegyest. Az érseki megye összes népessége: 860,432; közülök l. sz. rom. katolikus 388,444, g. sz. katolikus 51,989.

A 21 alesperességre osztott esanádi püspöki megyében összesen 205 anya- és főkegyház van, kápláni állomás 89; lelképásztorsággal a megye papjai közül 244 foglalkozik; az áldozások száma 281, a növendékpapságé 46. Tizenhárom szerzetesházban van 121 szerzetes; paulai sz. Vinczéről nevezett irgalmas-néne 8. Tisztán a magyar nyelv használtatik 23, más nyelvekkel vegyest 86 plebániában. A megye összes népessége: 1,652,094; közülök I. sz. rom. katolikus 527,748, g. sz. katolikus 35,445.

— A bácsi felső kerületi alesperesség köztudomásra juttatja: miszerint Zombor sz. kir. város Nenádits nevezetű pusztáján szervezett tanítói állomásra folyó évi martius utoljái pályázat nyitattik, melynek évi illetéke: 150 pfrt, — 30 ausztriai mérő buza, 3 öl tüzi kemény fa, és iskola fűtésére 4 öl szalma, s hol az illyr-dalmát nyelvbeni jártasság szükségeltetik. Folyamodványait a pályázók oktatási képességükről, s ugy erkölesi mint politikai jellemükről szóló hiteles bizonyítványokkal együtt a zombori tek. tanácshoz intézzék.

Könyvhirdetések.

I. A mit lapunk f. évi 1-ső számában örömtelven hirdettünk, s azóta várva vártunk, Szabó Imre felső iskázai plebános és alesperes ur „Néphez alkalmazott egyházi beszédeknek“ első évfolyamából a II. kötet második bővített kiadásban megjelent az egri érseki lyceumi könyvnyomdában, honnan 1 pfrt ért minden hiteles könyvnyomdában által megszerezhető. — Bővebb ismertetés helyett most is csak a rövid tartalom-jegyzéket írjuk ide, mely következő:

Gyertyaszentelő B. Asszony ünnepére. Az ünnep értelmezése és tanulságai. Septuagesima vasárnapra. Az örök kárhozatról. Sexagesima vasárnapra. Az Isten igéjének hasznos hallgatásáról. Quinquagesima vasárnapra. Lelkipásztori intés a farsangi napok tisztességes eltöltésére. Böjt I. vasárnapra. A gyónást Isten rendelte, azért szükséges is az mindazoknak, kik a keresztség után halálos bűnbe estek. Böjt II. vasárnapra. Milyennek kell, és milyennek nem kell lenni a gyónásnak, hogy lelkünk javára váljék. Böjt III. vasárnapra. Az elégtételről. Böjt IV. vasárnapra. A méltó áldozás gyümölcseiről. Gyümölcsöltő B. Asszony ünnepére. Maria a bűnösök oltalma. Böjt V. vasárnapra. A bűnben való megátalkodásról. Virágvasárnapra. A bűnben való visszaesésről. Nagypéntekre: Krisztus kinszenvedését a bűn megújítja, a bűn haszталanná teszi.

Nagyböjti Beszédek az egyiptomi József története fölött: I. József az apai házban. II. József Putifár házában. III. József a tömlőcseben. IV. József a királyi házban. V. József atyja irányában. VI. József atyja halála után. Nagypéntekre. A golgothai három kereszt.

Ennyiből áll a gazdag II. kötet. Ivetek kellene lenyomatnunk, ha mutatványokat akarnánk közleni, mire nézve egyébiránt nem könnyű a választás, oly szépen levén kidolgozva a fölvetett tárgyak, hogy e könyvet nemcsak egyházi szónokainknak, hanem általán a híveknek nagyböjti olvasmányul annál nagyobb készséggel ajánlhatjuk, minél inkább érezzük még e nemből a szükséges könyvek hiányát. Várva várjuk a megkezdett évfolyam folytatását, melynek III. kötetét husvétii kedves ajándékul reméljük hirdethetni.

II. Megjelent: „Szent beszédek a nagy böjtre“ Porto Mauritio Leonard világhírű szónoktól. Németből fordította Huszár Károly, fehérmegeyi áldozár. A püspöki hatóság jóváhagyásával. I. kötet (a II. kötet sajtó alatt van). Székesfehérvárott, 1858. Kapható Székesfehérvárott Ráder Antal

könyvtárosnál, és általa minden hiteles könyvkereskedésben. Ára 1 frt. 12 kr. pp. E munka ajánlására elég legyen megemlitenünk, miszerint azt a t. fordító azon nagyhírű férfiú missio-beszédeinek nyomán készíté, kit méltán nevezhetni Olaszhoz s különösen Toscana apostolának, hol sok ezer lelket téríté meg szent buzgalomával. „II. Kelemen pápa, miként előszavában írja a t. fordító, elesodálkozván a számtalan megtérésen, melyek az említett szent férfiú hatalmas beszédeit nyomban követték mindenütt, a hol csak missiókat tartá, megbízta Barberini apostoli szónokot, hogy vizsgálja meg e dolgot közelebbről. Ki azt vivé hírül a pápának: hogy ő még soha sem hallott nagyobb buzgalmu szónokot, s a hatást, melyet rá e beszédek tevének, nem mondhatja el jobban, mint azt vallva, hogy nem fojthatá el könyeit sehogysem; jóllehet ő is szónok, és megöszült már a szónoki pályán.“

III. Megjelent: „A katolika nő.“ Irta t. Ventura atya. Olaszból fordította Gyurics Antal. I. kötet. E munka további folytatását illetőleg közöljük a t. fordító ur nyilatkozatát:

„A katolika nő“ második kötete szintén sajtó alatt van, s főnakadás nélkül folytatattik. Az egész három kötetből álló, s összesen 60 ivre terjedő munkának, melyhez a szerzőnek arczképe fog járulni, előfizetése három pforint. — Az előfizetési díj a második kötet megjelenéséig mindig elfogadtatik. — A t. cz. előfizetők bérmentve kapják meg könyveiket. — A beküldendő összegeket elfogadják: ft. Zalka János ur a „Religio“ című folyóirat szerkesztője (Papnövelde utca, 1. sz.); ft. Kádas Rudolf ur a Sz.-István-Társulat igazgatója, s a „Kath. Néplap“ szerkesztője (Borz-utca, 3. sz.); s Lauffer és Stolp könyvkereskedése (Váci-utca, 7. sz.). — Vidéki könyvkereskedők szintén fogadhatnak el előfizetést; mely esetben az összeg Lauffer és Stolp urakhoz lesz utasítandó. A közvetlen hozzám intézett s még intézendő küldeményeket a főnebb nevezett t. cz. urak szállására kérem elmeztetni. Gyurics Antal.

Bolti ára az I. kötetnek: 1 frt. 30 kr. pp.

Előfizetési fölhívás

Pájer Antal „Orgona-virágok“ című költemény-füzérére. A mű, mely 10—12 ivre terjed, a „Szent Lant“ kedvelt alakjában, diszes kiállításban jelenik meg. A kézirat sajtó alá levén adva, nyomtatása a lehető leggyorsabban fog eszközöltetni, mi bizonynyal kedves hír mindnyájunknak, kik Pájer lantját becsüljük és szeretjük. Előfizetési ár: 1 frt. pp. Az előfizetési pénzek Mindszenti Gedeon mint az „Orgona-virágok“ kiadójához Egerbe utasítandók, ki a példányok rögtön s legpontosabb szétküldözését szoros kötelességének ismerendi. E lapok szerkesztősege is örömmel fogad el előfizetéseket.

Nyilvános köszönet.

Mindannyi, veszprém-egyházmegeyi t. cz. esperes uraknak, s más szeretve tisztelt paptársaimnak, kik esekély érde-meim elismerésül engem a nngu püspöki hivatalnál ajánló szöszolásukra méltatni sziveskedtek, ezennel — minthogy mindegyiknek külön nem irhatok — e lapok utján hálás köszönetet mondok, s magamat továbbra is szives szeretetökbe ajánlom. Pest, febr. 20. 1858.

Kronperger Antal,
a „Kath. Christ“ szerkesztője.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, es ürtörtökön. Előfizetheti rá Pesten a Szent-István-Társulat ügynokségénél (Lipótutca, 8. sz.), vagy a szerkesztőségénél: vidéken a cs. k. postahivataloknál. Előfizetési díj: Budapesten kihordással félfévre 1 ft. pp.; vidékre, postán borítékban küldve, félfévre 1 ft. 20 kr. pp., egész évre 2 ft. 40 kr. pp.

A lap szerkesztését illető levelek „a Katolikus Néplap szerkesztőségének“ czimezendők (Pesten, Borz-utca 3. sz. alatt).

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDÁS RUDOLF.

PESTEN, 1-58. NYOMTATJA EMICH GUSZTÁV, EGYETEM-UTCZA, TAKARÉK-PÉNZTÁR-ÉPÜLET, 2. SZÁM.